

Zbornik sažetaka radova

4. konferencija UPSI

*Igra kao razvoj
i promjena*

**MODALITETI I TEHNIKE
INTEGRATIVNE DJEČJE
PSIHOTERAPIJE U
PRIMJENI**

9. i 10. ožujka 2024.

ZAGREB

Udruga za integrativnu dječju
psihoterapiju UPSI

Udruga za integrativnu dječju psihoterapiju UPSI

4. KONFERENCIJA UPSI

Igra kao razvoj i promjena

MODALITETI I TEHNIKE INTEGRATIVNE DJEČJE PSIHOTERAPIJE U PRIMJENI

OŠ Ksavera Šandora Gjalskoga
Mlinarska ulica 35, Zagreb

Zbornik sažetaka radova

Zagreb, 09. i 10. ožujka 2024.

Nakladnik

Udruga za integrativnu dječju psihoterapiju

www.upsi.hr

Za nakladnika

Ljubica Duspara, predsjednica Udruge za integrativnu dječju psihoterapiju (UPSI)

Programski odbor

Ljubica Duspara

Zvonimira Lojen

Organizacijski odbor

Ljubica Duspara

Zvonimira Lojen

Andreja Bartolac

Irena Vitaljić

Kristina Vučinić

Irena Peroš Grgos

Dobriła Zvonimira Paulić

Urednica Zbornika

Andreja Bartolac

Mjesto i godina izdavanja

Zagreb, 2024.

Copyright© 2024. UPSI

Sva prava pridržana.

Nijedan dio ove publikacije ne smije se reproducirati ni prenositi ni u kakvom obliku niti ikakvim sredstvima, elektroničkim ili mehaničkim, fotokopiranjem, snimanjem ili umnažanjem u bilo kojem informatičkom sustavu za pohranjivanje i korištenje bez prethodne suglasnosti vlasnika prava.

ISBN: 978-953-50962-0-7

Drage čitateljice i čitatelji, sudionice i sudionici konferencije,

pred Vama se nalazi Zbornik sažetaka 4. konferencije Udruge za integrativnu psihoterapiju UPSI, o modalitetima i tehnikama integrativne psihoterapije za djecu i mlade.

Udruga UPSI postoji od 2011. godine, a bogatstvo naših iskustava u radu poželjeli smo predstaviti javnosti kroz konferencije koje smo započeli održavati 2018. godine i s radošću s njima nastavljamo.

Naši psihoterapeuti marljivo rade s djecom i mladima različite dobi i iz različitih životnih okolnosti, pomažući im različitim modalitetima i tehnikama koje primjenjuju kroz igru te kroz izgradnju povjerljivog terapijskog odnosa. Igra ima neosporni značaj u životu svakog djeteta, ona je neiscrpan izvor zadovoljstva, no ujedno poticaj njihovog razvoja i promjene.

Naziv konferencije „Igra kao razvoj i promjena“ sugerira važnost igre u životu djeteta ali i u psihoterapijskom pristupu djetetovom unutarnjem svijetu. Educiranim psihoterapeutima igra je način komunikacije pomoću koje dijete izražava svoje osjećaje i poteškoće, unutarnje sukobe i čežnje. Dječji integrativni psihoterapeuti pomoću igre vrše dijagnostiku i pružaju terapijsku podršku znajući kako je pretvoriti u sredstvo za pomoć djeci u njihovim tegobama i stanjima.

Igra pomaže zajedničkom nalaženju radosti, opuštenosti i ravnoteže, jačanju djetetovih emocionalnih i socijalnih kapaciteta za svakodnevni život – i stoga zaslužuje biti središnjom temom Konferencije.

Na ovoj konferenciji kroz izlaganja i radionice bit će predstavljen rad šesnaest dječjih integrativnih psihoterapeuta u dječjoj psihodrami, individualnoj psihoterapiji Igram Svijet, Winnicotovim šaralicama te raznim drugim tehnikama. Sažetci prikazani u ovom Zborniku nude kratak pogled u prikaze procesa psihoterapijskog rada.

Zahvaljujem našim predavačima na dijeljenju svojih iskustava iz prakse te na mogućnosti aktivnog sudjelovanja naših gostiju u radionicama. Tako će najbolje iz osobnog iskustva doživjeti moć integrativne dječje psihoterapije.

Zahvaljujem članovima organizacijskog i programskog odbora na podršci u realizaciji konferencije.

Vjerujemo da će naše konferencije nastaviti svoj put u narednim godinama i doprinijeti dobrobiti mnogih obitelji i njihove djece.

Ljubica Duspara, prof. psih.

Integrativna dječja psihoterapeutkinja

Predsjednica UPSI

PROGRAM KONFERENCIJE: IZLAGAČI I RADOVI

Nataša Major / Pakrac

Što s nasilnim djetetom? Je li dječja psihodrama dobra tehnika za njega? – izlaganje

Dobrića Zvonimira Paulić / Zagreb

Strašni zmaj i ja: dječje iskustvo rata - izlaganje i radionica

Mihaela Brkić / Križevci

Ukleti svijet: Primjena individualne terapije igrom po metodi Igra Svijet - izlaganje

Nikolina Kolić i Ivana Jurić / Zagreb

Ptica ranjenog krila: rad s djetetom kod gubitka roditelja - izlaganje i psihodramska radionica

Iva Bačurin i Andreja Bartolac / Velika Gorica, Zagreb

Kako je Fenix ispričao svoju priču: asocijativne karte kao poticaj stvaranju priče u dječjoj psihodrami s jednim djetetom- psihodramska radionica

Višnja Isidora Divild Žeželj, Maja Antonić / Novi Sad

Pronađi me: traumatsko iskustvo napuštanja i ambivalentne emocije prema roditeljima- psihodramska radionica

Irena Vitaljić / Zagreb

U susret kontaktu: Psihodramski i tjelesno orijentirani pristup istraživanju osobnih kapaciteta u radu s djecom i mladima - radionica

Kristina Urbanc i Sandra Matijević / Velika Gorica

Otok s blagom: rad s adolescentima- psihodramska radionica

Irena Peroš Grgos i Kristina Vučinić / Zagreb

Kraljevski pas: psihodramska igra s djevojčicom koja se liječi od dijabetesa – psihodramska radionica

„Maštoplov“ – dramska igra s elementima dječje psihodrame i tjelesnog doživljavanja u odgojno obrazovnom sustavu – izvode učenici OŠ Ksavera Šandora Gjalskoga, Voditeljica: Irena Vitaljić

ŠTO S NASILNIM DJETETOM? JE LI PSIHODRAMA ZA NJEGA DOBRA TEHNIKA?

Nataša Major

OŠ Braće Radića, Pakrac

U izlaganju je prikaz rada s učenicom 2. razreda koji je imao teškoće u razvoju i ponašanju kroz primjenu psihodramskog rada. Rizični faktori sa njegov daljnji razvoj su niže intelektualne sposobnosti, hiperaktivnost, nedostatak samokontrole, često doživljavanje ljutnje, svakodnevno nasilno ponašanje, slabi kapaciteti roditelja za podržavajući odgoj, otac ima PTSP. Dječak je bio uključen u psihodramsku grupu učenika 2. razreda sa različitim teškoćama. Budući da djeca imaju mogućnost sami kreirati svoju ulogu, on se tijekom svih psihodramskih igri zajedno s drugim učenicom svaki puta mačevao bez obzira na temu i ulogu koju si je sam kreirao. Pitanja koja su se nametnula tijekom tog rada su: Razumije li upute za igru? Razumije li stvorenu priču? U koju ulogu ulazi tijekom igre? Prepoznaje li i druge rekvizite koje može uzeti za igru? Trebam li ga pustiti da svaki puta izražava agresivnost kroz mačevanje? Trebam li inzistirati da glumi ulogu koju je preuzeo u igri prema priči? Je li psihodrama uopće dobar oblik rada za njega? Na kraju ciklusa od 10 radionica učenik je tijekom zadane simboličke igre voditelju radionice predao „2 kg ljutnje i 4 tone tučnjave“. Tijekom završnog susreta dječak je verbalizirao uvid u svoje ponašanje i želju za promjenom. Na nastavi nakon toga sukobi više nisu bili fizički već samo verbalni, uočljivo je bila veća motivacija za učenjem. Nastavljen je individualni rad jedanput tjedno slijedeće dvije godine, kasnije samo povremeno. Do završetka OŠ (15 godina) nije se više tukao s drugom djecom. U povremenim verbalnim sukobima izražavao je da se neće tući, prepoznaje provokacije, dolazio je sam po podršku kada ju je zatrebao. Nakon OŠ više nije imao fizičkih sukoba. Zaključak o primjeni drugačijih tehnika rada s učenicima je: Dječak je doživljavao priču i likove koje je glumio na svoj način. Kroz psihodramsku igru je vježbao izražavanje agresije i samokontrolu. On je tijekom igre odrađivao ono što je njemu bilo potrebno i na njegov način, a ne što sam ja mislila da mu treba. On je imao svoj unutarnji proces koji je mogao izraziti i voditi kroz igru mačevanja. Psihodrama je bio odličan način rada s dječakom u rješavanju poteškoća u ponašanju i razvoju prihvatljivih oblika ponašanja.

Ključne riječi: teškoće u razvoju i ponašanju, dječja psihodrama

UKLETI SVIJET: PRIMJENA INDIVIDUALNE TERAPIJE IGROM PO METODI IGRA SVIJET

Mihaela Brkić

ZABAVOPOLIS, Križevci

Prezentacija će prikazati „svijet“ sedmogodišnjeg dječaka čiji je život isprepleten raznim okolnostima – preseljenjem u drugu državu, povratkom iz druge države, razvodom roditelja... Polaskom u prvi razred javljaju se teškoće praćenja nastave, uspostavljanja odnosa sa vršnjacima te odbijanje odlaska majci.

Obzirom na složenost situacije, u radu sa dječakom primjenjuje se individualna play terapija po metodi Svijet. Ova terapijska tehnika omogućuje djeci da na simboličan način izraze, istraže i prorade svoje strahove, brige i nesigurnosti. Sam proces gradnje svijeta, uz prisutnost terapeuta koji daje podršku, sudjeluje u igri na način kako to dijete doživljava i nudi, često rezultira emocionalnim rasterećenjem djeteta i olakšavanjem napetosti, a terapeutu pruža uvid u trenutno stanje i iskazane potrebe djeteta. Terapijski proces je u tijeku, a biti će prikazano kako izgledaju neki od svjetova koje je dječak izgradio i njihova važnost za bolje razumijevanje dječakovih potreba.

Ključne riječi: rana trauma, neizvjesnost, terapija igrom

PTICA RANJENOG KRILA

Ivana Jurić i Nikolina Kolić Antolović

Centar Izvor, Zagreb

U predavanju će biti prikazana primjena modaliteta integrativne dječje psihoterapije u radu s djevojčicom nakon traume- gubitka roditelja.

U sadašnjosti dijete se na simboličan način suočava sa sadašnjom situacijom. Igra djetetu pomaže u pripremi za budućnost (Klarin, 2017). U dječjoj psihodramskoj igri dijete se nalazi u magičnom, zaigranom, poetičnom svijetu fantazije koji je izvor kreativnosti, stoga pomoću nje dolazi do promjene djetetove slike o sebi te do promjene doživljaja i djelovanja u svijetu oko njega. Ona omogućuje „akcijsku katarzu“, da se doživljaj liječi doživljajem (Kende, 2017). Obzirom na navedeno biti će prikazana prednost primjene modaliteta integrativne dječje psihoterapije u radu s djevojčicom nakon traumatskog gubitka, uz prikaz njenog terapijskog procesa u dječjoj psihodramskoj grupi kroz cijeli ciklus, u trajanju od 26 susreta. Nakon prikaza slučaja polaznici Konferencije biti će u mogućnosti sudjelovati u dječjoj psihodramskoj igri, gdje je u prvom planu kod odigravanja bilo traumatsko iskustvo spomenute djevojčice.

Ključne riječi: integrativna dječja psihoterapija, dječja psihodrama, trauma, gubitak

STRAŠNI ZMAJ I JA - RAD S DJEČAKOM IZ UKRAJINE

Dobriła Zvonimira Paulić

DV Bukovac, Zagreb

U Hrvatskoj je dobro poznata literatura iz devedesetih godina prošlog stoljeća koja je istraživala psihološke dimenzije progonstva. Znamo da je prisilno napuštanje doma stresor sam po sebi te postoje istraživanja koja su se bavila tematikom kako djeca i odrasli doživljavaju stres i dolaskom u fizičku okolinu te se razmatraju brojne poteškoće vidljive kroz ponašanje pojedinca, socijalne interakcije s drugima i kroz psihosomatske simptome. Također, nije svejedno je li dijete određene poteškoće možda imalo i u razdoblju prije progonstva. Suvremena literatura ističe važnost predškolskih ustanova kao strukture u svakodnevnom životu djeteta i njegove obitelji. Koliko je važno davanje podrške samom djetetu, važna je i suradnja s roditeljima.

Osim emocionalno sigurne okoline i iskustava učenja koje vrtić pruža djetetu, moguća je i primjena igre kao modaliteta komunikacije s djetetom. U ovoj radionici bit će prikazan rad sa šestogodišnjim dječakom kroz metodologiju Winnicottovih šaralica i Igre Svijet u okviru modaliteta terapije igrom. Dječak je uključen u individualni rad jer su poteškoće u emocionalnom reagiranju i socijalnim interakcijama i skoro godinu dana nakon dolaska u Hrvatsku ostale i ometaju njegovo svakodnevno funkcioniranje u vršnjačkoj skupini. Sudionici će kroz iskustveni psihodramski pristup moći proigrati kako dječak doživljava sebe i svoje okruženje u Svijetu koji je složio.

Ključne riječi: dijete, rat, progonstvo, Igra Svijet, Winnicottove šaralice

Radionica

KAKO JE FENIX ISPRIČAO SVOJU PRIČU: ASOCIJATIVNE KARTE KAO POTICAJ STVARANJU PRIČE U DJEČJOJ PSIHODRAMI S JEDNIM DJETETOM

Iva Bačurin* i Andreja Bartolac**

*Centar za djecu, mlade i obitelj Velika Gorica

**Razvojno integrativno klupko igrArt, Zagreb

Tijekom ciklusa susreta u dječjoj psihodrami interakcija djece, vršnjaka u terapijskoj igri ima veliki značaj. To je prilika da dijete u okružju svojih vršnjaka (uobičajeno 6-8 djece) te dvoje sigurnih, dobronamjernih i uključenih odraslih (psihoterapeuta, voditelja dječje psihodrame) imaju priliku iskušavati i uvježbavati različite uloge te kroz prizmu priče osmišljene u tom trenutku odigrati scenarije koje asocijativno i metaforički odražavaju njihova iskustva i emocije. Ta kombinacija kreativnosti i mašte te akcijskog potencijala igre ima terapijski potencijal. Međutim, povremeno se dogodi da iz objektivnih razloga (najčešće bolesti druge djece) na terapijski susret dođe samo jedno dijete. To je prilika da dijete dobije svu pažnju terapeuta te osmisli i odigra igru koja u cijelosti odgovara djetetovoj trenutnoj potrebi. S ciljem osiguravanja sigurnog i poticajnog okružja, a kako bi se smanjio pritisak na dijete da samostalno osmišljava i elaborira priču, a potom i igru, u radu smo kao poticaj stvaranju priče i razvijanju uloga koristile asocijativne karte naziva *Pričosvijet* koje djetetu nude različite likove, predmete i moći koji se mogu integrirati u priču. Karte nemaju zadani slijed niti nameću odabir ili broj, to je u potpunosti slobodan izbor djeteta. U ovoj radionici ćemo ponuditi sudionicima stvaranje zajedničke priče korištenjem asocijativnih karata, odigravanje kratke psihodramske vinjete te naše iskustvo u radu s djetetom čiji je rad na terapijskom susretu facilitiran ovom metodom.

Ključne riječi: dječja psihodrama, terapijska igra, asocijativne karte

Radionica

PRONAĐI ME - TRAUMATSKO ISKUSTVO NAPUŠTANJA I AMBIVALENTNE EMOCIJE PREMA RODITELJIMA

Višnja I. Divild Žeželj i Maja Antonić

Centar za dečiju psihoterapiju "Priča o vili", Novi Sad

Jedna od primarnih potreba svakog djeteta je osjećaj sigurnosti, ljubavi i zaštite od strane roditelja. Slika o roditeljima svakog djeteta je prvobitno idealizirana i pozitivna, a ukoliko ipak roditeljska briga izostane ili je pak neadekvatna dijete to razumije na način da ono nije u redu i da sa njim sigurno nešto ne valja. Kada se tome pridoda surovost sustava i života u kolektivu gdje je svakodnevno prisutna neizvjesnost, nesigurnost i gdje je jedino sigurno da će doći do nekakve promjene djetetu ništa ne preostaje nego da se bori za opstanak u skladu sa vlastitim kapacitetima koji su svojoj osnovi nagonski. U uvjetima prihvatilišta za djecu koji podrazumijeva privremeno zbrinjavanje djece formirane su dvije psihodramske grupe od po tri člana, zbog velikih dobnih razlika. U prikazu slučaja osvrnule smo se na rad sa mlađom grupom koju su činila dvojica dječaka i jedna djevojčica uzrasta sedam i osam godina. Zajednička tema svih članova grupe je višestruka traumatizacija. U fokusu prikaza je dječak, višestruko traumatiziran i zanemarivan, psihički i fizički zlostavljan od strane primarne obitelji, preko skitnje pa do neuspješne adaptacije u hraniteljskoj obitelji i aktualnog života u prihvatilištu za djecu. Dječak je tijekom odigravanja kontinuirano birao uloge koje su predstavljale masku, odnosno sredstvo obrane kako drugi ne bi prepoznali njegovu ranjivost. Konstantno bi se gubio i članovima grupe davao instrukciju kako da bude pronađen a prema terapeutskom paru često je iskazivao potrebu za bliskošću i paralelno s tim potrebu za uništenjem.

Ključne riječi: trauma, grupa, prihvatilište

Radionica

U SUSRET KONTAKTU: PSIHODRAMSKI I TJELESNO ORIJENTIRANI PRISTUP ISTRAŽIVANJU OSOBNIH KAPACITETA U RADU S DJECOM I MLADIMA

Irena Vitaljić

Razvojno integrativno klupko igrArt

Zagreb

Kroz radionicu će sudionici biti upoznati s osnovnim etapama i tehnikama psihodrame te mogućnostima primjene dramskih igara, vježbi, somatskog doživljavanja i elemenata dječje psihodrame: u stručnom (odgojnom, obrazovnom, pedagoškom, dramskom, terapijskom...) radu s djecom, mladima i odraslima. Sudionici radionice istraživat će kako se kroz dramsku akciju može stvoriti spontanost, atmosfera povjerenja, sigurno mjesto gdje se može osjetiti, doživjeti i izraziti što jest. Bivanjem u prostoru i vremenu „sad i ovdje“, osluškivat će tijelo i prepoznavati senzacije, emocije, misli, potrebe i pokušati adekvatno odgovarati na njih. Prepoznajući svoj ritam, ritam drugog i grupe uočavat će bitnost samoregulacije i ko-regulacije u (izvan) nastavnom procesu. Pokušat će sagledati prijeđen proces i uočiti doprinosi li sve navedeno osnaživanju vještina potrebnih za suočavanje sa novim situacijama.

Cilj radionice: Isprobati i uzeti sa sobom neki novi 'alat za rad'.

Ključne riječi: tehnike psihodrame, somatsko doživljavanje, igra, kontakt, ritam

OTOK S BLAGOM

Sandra Matijević i Kristina Urbanc

Centar za djecu, mlade i obitelj Velika Gorica

Cilj radionice je prikazati priču s 9. od ukupno 16 psihodramska grupna susreta. Grupa se jednom tjedno odvija u Centru za djecu, mlade i obitelj u Velikoj Gorici te prati tijek školske godine, od listopada do svibnja. Sastoji se od 7 adolescenata, u dobi od 11 do 15 godina te dvije suvoditeljice. Na osmom susretu članovi grupe su crtali škrinjice s blagom što je poslužilo kao poticaj za osmišljavanje likova i priče na 9. susretu. Fokus ovog susreta je na adolescentskom doživljaju moći i nemoći te njihovom iskustvu podijeljenosti društva i društvene nepravde, a susret je značajan pod vidom promjene grupne dinamike i načina suradnje članova grupe. Psihodramski pristup u grupi vođen je prema metodi Hanne Kende, pri čemu je smisao osnažiti članove grupe da kroz iscjeljujuće priče, eksperimentirajući s različitim ulogama u sigurnom okruženju pronađu vlastite strategije suočavanja s vidljivim i nevidljivim izazovima koje odrastanje stavlja pred njih.

Ključne riječi: psihodrama, adolescencija, grupna dinamika, osnažujući pristup

Radionica

KRALJEVSKI PAS

Kristina Vučinić i Irena Peroš Grgos

Tigrom, Zagreb

Cilj radionice je prezentirati sudionicima kako koristiti asocijativne slike u psihoterapijskom procesu s djecom kroz individualni rad sa šestogodišnjom djevojčicom oboljelom od dijabetesa. Djevojčici je dijagnoza postavljena prije godinu dana, u isto vrijeme kad joj se rodila i mlađa sestra. Roditelji prepoznaju promjene u ponašanju djevojčice i stoga ju uključuju u psihoterapiju.

Na radionici će iskustveno biti prikazana psihodramska igra kojoj prethodi rad s asocijativnim slikama u kojoj djevojčica radi na prihvaćanju svoje bolesti koja ju čini drugačijom od njenih vršnjaka.

Ključne riječi: dječja psihoterapija, asocijativne slike, psihodramska igra, prihvaćanje

Završna scenska igra

„Maštoplov“ – dramska igra s elementima dječje psihodrame i tjelesnog doživljavanja u odgojno obrazovnom sustavu

Izvođe: učenici OŠ Ksavera Šandora Gjalskoga

Voditeljica: Irena Vitaljić

Sažetak

Predstava je rađena prema tekstu *Maštoplov* autorice Ive Milley. Djeca kreću u potragu za maštom. Smišljaju kako će putovati. Odluče putovati Maštoplovom. Na svojim avanturama posjete Zemlju Sladoleda, Čarolije, Smijeha, Duhova i dušica te planetu Snova. Na svakoj planeti nađu nešto za sebe i ne odustaju dok ne nađu maštu. Na putu doživljavaju niz avantura. Na kraju pomažu Zemlji u kojoj je zabranjena mašta da ponovno postane Zemlja Mašte. Bude se i shvaćaju da su to samo sanjali.

Jesu li samo sanjali provjerite gledanjem predstave!

4. KONFERENCIJA UPSI

Igra kao razvoj i promjena

MODALITETI I TEHNIKE INTEGRATIVNE DJEČJE

PSIHOTERAPIJE U PRIMJENI

Zagreb, 09. i 10. ožujka 2024.

Organizator: Udruga za integrativnu dječju psihoterapiju UPSI
www.upsi.hr